

EXTRACTES

Filipins musulmans?

La identitat nacional i ètnica en el context del problema al sud de les Filipines

MICHAEL FRANK A. ALAR

Els musulmans del sud de les Filipines es neguen a anomenar-se filipins. Aquest rebuig de la identitat nacional és degut al fet històric que van resistir la subjugació colonial i la cristianització, amb la qual cosa van conservar un estil de vida distint del de la majoria cristiana de la República Filipina. En lloc d'això, s'anomenen moros o poble bangsamoro. Aquesta identitat és una manifestació de les seues queixes com a nació marginada i discriminada, així com una força ideològica unificadora en la seua lluita per l'autodeterminació. Per tant, els esforços per instaurar la pau al sud de les Filipines mitjançant l'actual procés de pau amb el Front Moro d'Alliberament Islàmic, necessiten una modificació en la qual podria participar el diàleg intercultural. D'aquesta manera, les solucions proposades seran acceptables tant des del punt de vista polític com cultural.

Los musulmanes del sur de Filipinas se niegan a llamarse filipinos. Este rechazo de la identidad nacional se debe al hecho histórico de que resistieron a la subyugación colonial y la cristianización, por lo que conservaron un estilo de vida distinto del de la mayoría cristiana de la República Filipina. En lugar de eso, se denominan moros o pueblo bangsamoro. Esta identidad es una manifestación de sus quejas como nación marginada y discriminada, así como una fuerza ideológica unificadora en su lucha por la autodeterminación. Por tanto, los esfuerzos por instaurar la paz en el sur de Filipinas mediante el actual proceso de paz con el Frente Moro de Liberación Islámica, necesitan una modificación en la que podría participar el diálogo intercultural. De este modo, las soluciones propuestas serán aceptables tanto desde el punto de vista político como cultural.

Les musulmans du sud des Philippines refusent de se nommer Philippins. La cause de ce refus de l'identité nationale provient du fait historique de leur résistance à la subjugation coloniale et à la christianisation; c'est pourquoi ils ont gardé un style de vie différent de celui de la majorité chrétienne de la République Philippine. Ils se nomment donc Moros ou peuple Bangsamoro. Cette identité est une manifestation de leurs plaintes en tant que nation marginalisée et discriminée, ainsi qu'une force idéologique unificatrice dans leur lutte pour l'autodétermination. Ainsi donc, les efforts en vue de l'instauration de la paix au sud des Philippines moyennant le processus de paix avec le Front moro de libération islamique nécessitent une modification dans laquelle pourrait participer le dialogue intercultural. De cette façon, les solutions proposées seront acceptables, soit du point de vue politique ou culturel.

The Muslims in the Southern Philippines refuse to call themselves Filipinos. This denial of the national identity is due to the historical fact that they resisted colonial subjugation and Christianization, thus preserving a way of life distinct from that of the Christian majority in the Philippine Republic. Instead, they call themselves Moros or the Bangsamoro people. This identity is a manifestation of their grievances as a marginalized and discriminated nation and an ideological unifying force in their struggle for self-determination. Efforts at building peace in the Southern Philippines through the existing peace process with the Moro Islamic Liberation Front, therefore, need to be refashioned in a manner that would be informed by Intercultural Dialogue. It is through this that proposed solutions will not only be politically acceptable but culturally as well.

**El nucli ètico-metafísic de l'obra *O Negrinho do Pastoreio*
de João Simões Lopes Neto
AGENIR BAVARESCO**

Es tracta d'una reflexió del nucli ètico-metafísic de l'obra simoniana a partir de la llegenda del *Negrinho do Pastoreio*, de João Simões Lopes Neto. L'estudi considera la necessitat de reflexionar sobre l'autonomia i la identitat local, en un moment en què vivim una creixent inserció mundial; desafia la presa de consciència de les nostres arrels antropològiques per tal d'actualitzar les nostres representacions socioculturals. L'autor, per la seua singular experiència cultural, representa, al mateix temps, la figura del gautxo en la seua particularitat regionalista —paisatge, tipus i llenguatge— i l'insereix dins el paradigma heroic universal, que conforma les figures llegendàries de totes les nacionalitats.

Se trata de una reflexión del núcleo ético-metafísico de la obra simoniana a partir de la leyenda del Negrinho do Pastoreio, de João Simões Lopes Neto. El estudio considera la necesidad de reflexionar sobre la autonomía y la identidad local, en un momento en que vivimos una creciente inserción mundial; desafía la toma de conciencia de nuestras raíces antropológicas, para actualizar nuestras representaciones socioculturales. El autor, por su experiencia cultural singular, representa, al mismo tiempo, la figura del gaucho en su particularidad regionalista —paisaje, tipo y lenguaje— y lo inserta dentro del paradigma heroico universal, que compone las figuras legendarias de todas las nacionalidades.

Il s'agit d'une réflexion du noyau éthique-métaphysique de l'œuvre simonienne à partir de la légende du *Negrinho do Pastoreio*, de João Simões Lopes Neto. Cet essai considère la nécessité de réfléchir sur l'autonomie et l'identité locale, à un moment de croissante insertion mondiale ; c'est aussi un défi sur la prise de conscience de nos racines anthropologiques, afin d'actualiser nos représentations socioculturelles. Par sa singulière expérience culturelle, l'auteur représente, en même temps, la figure du gaucho dans sa particularité régionaliste —paysage, type, langage—, tout en l'insérant dans le paradigme héroïque universel, qui compose les figures légendaires de toutes les nationalités.

It is a reflection of the ethical-metaphysical nucleus of João's Simões Lopes Neto work, starting from the legend of the Negrinho do Pastoreio. The study considers the need to contemplate about the autonomy and the local identity, in one moment in that lived a growing world insert; it challenges the taking of conscience of our anthropological roosters, to modernize our partner-cultural representations. The author for its singular cultural experience, represents, at the same time, the illustration of the gaucho in its regional particularity - landscape, type and language - and it inserts it inside of the universal heroic paradigm, that composes the legendary illustrations of all the nationalities.

**Cap a un diàleg intercultural a Kenya
AHMED FATUMA**

El propòsit d'aquest article és discutir la possibilitat d'un diàleg intercultural a Kenya mitjançant l'anàlisi dels orígens dels seus conflictes ètnics. Destacarem breument les causes i els efectes dels conflictes ètnics a Kenya, que s'han convertit en una font d'inestabilitat i que han donat lloc a la divisió i la desconfiança entre pobles que han viscut junts en pau i harmonia durant centúries. Finalment, realitzarem possibles recomanacions i propostes per a un diàleg intercultural a Kenya, orientades cap a un intent d'acomodació de cultures diferents.

El propósito de este artículo es discutir la posibilidad de un diálogo intercultural en Kenya mediante el análisis de los orígenes de sus conflictos étnicos. Se destacan brevemente las causas y los efectos de los conflictos étnicos en Kenya, que se han convertido en una fuente de inestabilidad y que han dado lugar a la división y a la desconfianza entre pueblos que han vivido juntos en paz y armonía durante siglos. Finalmente, se aportan posibles recomendaciones y propuestas para un diálogo intercultural en Kenya, orientadas hacia un intento de acomodación de culturas diferentes.

Le but de cet article est de discuter la possibilité d'un dialogue interculturel au Kenya moyennant l'analyse des origines de ses conflits ethniques. On remarque brièvement les causes et les effets des conflits ethniques au Kenya, devenus source d'instabilité et producteurs de division et de méfiance parmi les peuples qui ont vécu pendant des siècles en paix et harmonie. Finalement, quelques possibles recommandations et propositions sont apportées pour un dialogue interculturel au Kenya, visant à un essai d'accommodation de cultures différentes.

The aim of this article is to discuss the possibility of Intercultural dialogue in Kenya by looking at the origins of Ethnic clashes in Kenya. It will briefly highlight the causes and effects of Ethnic clashes in Kenya, which has be a source of instability and has led to the division and distrust among the people who have lived together in harmony for centuries. It will eventually venture into possible recommendations of Intercultural dialogue in Kenya as way of accommodating different cultures.

Què tenen en comú els canadencs? Una identitat nacional basada en la diversitat ANDREA GILBERT

Amb la definició de la identitat nacional, molts països tracten de reduir les diferències que hi ha entre la població alhora que en destaquen els trets distintius respecte d'altres nacions. Tanmateix, la història del Canadà, conformada a partir de la migració i la cooperació entre cultures, ha posat en quarantena aquesta definició, ja que ha desenvolupat una concepció d'identitat nacional basada en la diversitat. No obstant això, les polítiques interculturals no sempre es posen en pràctica, i la identitat canadenca es fonamenta sovint en contraposició a la cultura dels EUA. Ara bé, amb la inclusió i valoració dels "altres" a través d'una identitat nacional basada en la diversitat, la societat canadenca ha trobat un mitjà pacífic de donar resposta a les necessitats identitàries de tots els seus ciutadans.

A partir de la definición de identidad nacional, muchos países tratan de reducir las diferencias que existen entre la población, a la vez que destacan sus rasgos distintivos respecto a otras naciones. Sin embargo, la historia de Canadá, conformada a partir de la migración y la cooperación entre culturas, ha puesto en tela de juicio esta definición, ya que ha desarrollado un concepto de identidad nacional basado en la diversidad. No obstante, las políticas interculturales no siempre se ponen en práctica, y la identidad canadiense se construye a menudo en contraposición a la cultura de los EUA. Ahora bien, con la inclusión y la valoración de los "otros" mediante una identidad nacional basada en la diversidad, la sociedad canadiense ha encontrado un medio pacífico de dar respuesta a las necesidades de identidad de todos sus ciudadanos.

À partir de la définition de l'identité nationale, beaucoup de pays essaient de réduire les différences entre leur population, tout en prélevant leurs traits distinctifs par rapport à d'autres

nations. Néanmoins, l'histoire du Canada, conformée à partir de la migration et la coopération entre cultures, a mis en quarantaine cette définition, puisqu'elle a développé une conception d'identité nationale fondée sur la diversité. Cependant, les politiques interculturelles ne sont pas toujours mises en œuvre et l'identité canadienne repose souvent par contraposition à la culture des U.S.A. Nonobstant, avec l'inclusion et la valorisation des « autres » moyennant une identité nationale fondée sur la diversité, la société canadienne a trouvé un moyen pacifique de réponse aux besoins identitaires de tous ses citoyens.

In defining national identity, many countries attempt to reduce differences within their population and emphasize their distinctiveness from other nations. However, Canada's history of migration and cooperation between cultures has challenged it to develop a sense of national identity based on diversity. However, these policies are not always put into practice, and Canadian identity is often based on its opposition to American culture. Nonetheless, by including any valuing the 'other' through a national identity based on diversity, Canadian society has found a peaceful means of addressing the identity needs of all its citizens.

La confiança marc del diàleg intercultural **ALFONSO GUAL GUAL**

La confiança com condició indispensable als diàlegs interculturals és el punt al voltant del qual girarà tota una reflexió sobre les formes d'entendre les tradicions humanes, la relació entre els mites de les diverses tradicions, els seus punts d'encontre i altres aspectes rellevants que condicionen el diàleg intercultural.

La confianza como condición indispensable a los diálogos interculturales es el punto alrededor del cual girará toda una reflexión sobre las formas de entender las tradiciones humanas, la relación entre los mitos de las diversas tradiciones, sus puntos de encuentro y otros aspectos relevantes que condicionan el diálogo intercultural.

La confiance en tant que condition indispensable aux dialogues interculturels est le point sur lequel va tourner une réflexion sur les manières de considérer les traditions humaines, le rapport entre les mythes des différentes traditions, leurs points de rencontre et d'autres aspects remarquables qui conditionnent le dialogue interculturel.

Confidence as the essential condition in intercultural dialogs, this is the point around which will be revolved a reflection about the ways of understand human traditions, the relationship among the myths of the different traditions, their meeting points and other relevant aspects that determine intercultural dialogs.

Diàleg intercultural a Rwanda **BETTY MUTESI**

Tot basant-se en les matances ètniques de dimensions planetàries que van tenir lloc a Rwanda i que van suposar el retorn a l'etnocentrisme i a la intolerància davant la diversitat, el text analitza les possibilitats que la coexistència cultural i el diàleg poden obrir a la construcció de l'universalisme. L'article també posa l'atenció en el conflicte ètnic de Rwanda i en les lliçons apreses a partir d'aquest, com també en les perspectives de futur pel que fa a la reconciliació.

Tomando como punto de partida las matanzas étnicas de dimensiones planetarias que tuvieron lugar en Rwanda y que supusieron el retorno al etnocentrismo y a la intolerancia ante la diversidad, el texto analiza las posibilidades que la coexistencia cultural y el diálogo pueden suponer para la construcción del universalismo. El artículo presta igualmente atención al conflicto étnico de Rwanda y a las lecciones aprendidas a partir de él, así como a las perspectivas de futuro en cuanto a la reconciliación.

Prenant comme point de départ les tueries ethniques à dimensions planétaires qui ont eu lieu à Rwanda et qui ont supposé le retour à l'ethnocentrisme et à l'intolérance face à la diversité, ce texte analyse les possibilités de construction de l'universalisme à partir de la coexistence culturelle et du dialogue. Cet article accroche aussi l'attention sur le conflit ethnique de Rwanda et sur les leçons qu'on peut tirer de celui-là, ainsi que sur les visés d'avenir à propos d'une réconciliation.

Based on the planetary ethnic lacerations which occurred in Rwanda, which implies the return of ethnocentrism and of intolerance towards diversity, the text discusses the possibilities that the inter-cultural co-existence and dialogue can bring to the construction of a universalism. This paper also looks at Rwandan ethnic conflict and what were the lessons learnt from the conflict, and its future prospects in terms of reconciliation.

Transformació de conflictes i interculturalitat **SONIA PARÍS ALBERT**

Aquest article analitza els aspectes més rellevants sobre la interculturalitat en relació amb la transformació de conflictes com a mètode, a partir de les idees sobre la interculturalitat del grup d'investigació en Estudis per la Pau de la Universitat Jaume I. Examina també, entre altres, els aspectes que determinen les diverses actituds o comportaments en els conflictes entre cultures per a després proposar actituds i condicions noves fonamentades en la idea de que tots compartim el dret de propietat comú de la superfície d'aquesta terra i en els drets individuals de cada persona.

Este artículo analiza los aspectos más relevantes sobre la interculturalidad en relación a la transformación de conflictos como método, a partir de las ideas sobre la interculturalidad del grupo de investigación en Estudios para la Paz de la Universidad Jaume I. Examina también, entre otros, los aspectos que determinan las diversas actitudes o comportamientos en los conflictos entre culturas, para proponer después actitudes y condiciones nuevas basadas en la idea de que todos compartimos el derecho de propiedad común de la superficie de esta tierra y en los derechos individuales de cada persona.

Cet article se propose d'analyser les aspects les plus remarquables de l'interculturalité en rapport à la transformation de conflits en tant que méthode, et ceci à partir des idées sur l'interculturalité du groupe de recherche en Études pour la Paix de l'Université Jaume I. Parmi d'autres aspects, cet article considère ceux qui déterminent les différentes attitudes ou conduites dans les conflits entre les cultures, afin de proposer ensuite de nouvelles attitudes et conditions fondées sur l'idée que nous copartageons le droit de propriété commun de la surface de la terre et sur les droits individuels de chaque personne.

This article analyses the more relevant aspects of interculturality related to the transformation of conflicts as a method, starting from the ideas of interculturality from the research team on Studies for the Peace of University Jaume I. It analyses, among other aspects, the ones that

determine the several attitudes or behaviours in conflicts among cultures. Finally, a proposal of new attitudes and conditions is offered based on the idea that everybody share the right of common property of the earth's surface and on the individual rights of everyone.

Pakistan: els problemes interculturals i les solucions internes

UZMA REHMAN

Per poder parlar de la interculturalitat a un país musulmà com Pakistan és important parlar de la postura de la pròpia religió majoritària, l'islam, i la seua pràctica. En aquest assaig analitzarem la situació pràctica i els problemes actuals en un sentit plural. A més a més, debatrem les possibles solucions que s'hagen proposat i les que existeixen però no s'han guanyat la deguda atenció. Quan parlem de solucions, discutirem la importància de l'educació intercultural, basada tant en la religió com en les cultures. Dins l'islam existeix una tendència positiva, el Sufisme —el misticisme de l'islam— que dona respostes a l'extremisme religiós i a la intolerància. En aquest assaig parlarem de com el Sufisme contribueix a la pau entre la gent i les comunitats.

Para poder hablar de la interculturalidad en un país musulmán como Pakistán, es importante hablar de la postura de la propia religión mayoritaria —el Islam y su práctica. En este ensayo analizaremos la situación práctica y los problemas actuales en un sentido plural. Además, debatiremos las posibles soluciones que se hayan propuesto y las que existen pero no se han ganado la atención apropiada. Mientras hablemos de soluciones, discutiremos la importancia de la educación intercultural basada tanto en la religión como en las culturas. Dentro del Islam, existe una tendencia positiva, el Sufismo, el misticismo del Islam, que da respuestas al extremismo religioso y a la intolerancia. En este ensayo hablaremos de cómo el Sufismo contribuye a la paz entre la gente y las comunidades.

Pour pouvoir parler de l'interculturalité dans un pays musulman tel que Pakistan il est important de parler de l'attitude de sa religion majoritaire, l'islam, et de sa pratique. On analyse dans cet essai sa situation pratique et ses problèmes actuels dans un sens pluriel. D'ailleurs, on se propose de débattre les possibles solutions proposées et celles qui existent mais sur lesquelles on n'a pas apporté assez d'attention. En parlant de solutions, on considère l'importance d'une éducation interculturelle fondée soit sur la religion soit sur les cultures. Il y a dans l'islam une tendance positive, le Sufisme —le mysticisme de l'islam— qui apporte des réponses à l'extrémisme religieux et à l'intolérance. Dans cet essai on présente comment le Sufisme contribue à la paix entre les gens et les communautés.

In order to be able to speak about interculturality in a Muslim country such as Pakistan, it is important to speak about the position of the largest religion, Islam and how is practiced. This essay will analyse the practical situation and the actual problems in a plural sense. Moreover, it will present the possible solutions that have been proposed and that exist but have not received appropriate attention. While presenting solutions it will argue for the importance of intercultural education based not only on religion but also on culture. Within Islam there exists a positive tendency, Sufism, the mysticism of Islam, that provides answers to extreme religion and to intolerance. This essay will discuss how Sufism contributes to peace between people and communities.

Proposta per a una educació intercultural **YOLANDA RUIZ ORDÓÑEZ**

En aquest treball es du a terme una anàlisi evolutiva dels diferents models d'educació intercultural que hi ha a l'àmbit de l'ensenyament; al mateix temps, s'ofereixen uns objectius didàctics i metodològics d'acord a un model global que respecte la diversitat, que fomenti la igualtat d'oportunitats i que aposte per l'educació integral de l'ésser humà. Aquest enfocament se situa en el marc dels estudis de psicologia social i educació especial, i demanda canvis actitudinals i formatius en el professorat que repercuteixen a l'aula, al Projecte Educatiu i Curricular de Centre, de manera que s'aconsegueixca una autèntica comunicació i convivència intercultural.

En este trabajo se lleva a cabo un análisis evaluativo de los distintos modelos de educación intercultural presentes en el ámbito de la enseñanza; al mismo tiempo se ofrecen unos objetivos didácticos y metodológicos acordes con un modelo global que respete la diversidad, fomente la igualdad de oportunidades y apueste por la educación integral del ser humano. Este enfoque se sitúa en el marco de los estudios de psicología social y educación especial, y demanda cambios actitudinales y formativos en el profesorado que repercuten en el aula, en el Proyecto Educativo y Curricular de Centro, de tal modo que se logre una auténtica comunicación y convivencia intercultural.

Cet essai présente une analyse évolutive des différents modèles d'éducation interculturelle dans le domaine de l'enseignement; en même temps, des objectifs didactiques et méthodologiques sont offerts à partir d'un modèle global qui respecte la diversité, qui encourage l'égalité d'opportunités et qui parie pour l'éducation intégrale de l'être humain. Cette démarche se place dans le cadre des études de psychologie sociale et éducation spéciale, et exige des changements d'attitude et de formation parmi les enseignants qui vont rebondir dans la classe, dans le projet éducatif de l'établissement, de façon à atteindre une véritable communication et coexistence interculturelle.

This essay will provide an evaluative analysis of the distinct models of intercultural education that exist in the area of teaching. At the same time, it offers didactic objectives and methodologies according to a global model that respects diversity, seeks equal opportunities, and anticipates integral education of human beings. This focus is in the framework of social psychology studies and special education and demands attitude changes and educational studies for professors that take place in the classroom, in the Education Project and Curricular Center and in this way an authentic communication and intercultural living can be achieved.

Interculturalitat de gènere, un espai de convivència entre dones i homes **DORI VALERO VALERO**

Actualment, vivim en una cultura on la dominació és el més important. Una cultura que té com a valor més destacat guanyar, estar sempre per damunt de les/els demés a tota costa. En aquesta cultura de la dominació es fan oïds sords a tot allò que siga diferent, silenciant els valors d'aquestes formes de pensar, viure i, fins i tot, sentir que podien enriquir la convivència i l'expressió cultural. Un dels grups culturals més silenciats és el de dones. Les dones tenim una

cultura pròpia que s'expressa amb una veu pròpia i que durant molt de temps ha estat negada per la societat dominant. Però això ha de canviar i avui dia les dones podem compartir les eines de la nostra cultura per a crear espais de comunicació intercultural on desenvolupar accions més justes i respectuoses amb qualsevol grup cultural amb el que s'estiga en contacte.

Actualmente vivimos en una cultura donde lo más importante es la dominación. Es una cultura que tiene como valor más sobresaliente ganar, estar siempre por encima de los demás a toda costa. En esta cultura de la dominación se hace oídos sordos a todo lo que sea diferente, silenciando los valores de esas formas de pensar, vivir e incluso sentir que podían enriquecer la convivencia y la expresión cultural. Uno de los grupos culturales más silenciados es el de las mujeres. Las mujeres tenemos una cultura propia que se expresa con una voz propia y que durante mucho tiempo ha sido negada por la sociedad dominante. Pero eso debe cambiar y, hoy en día, las mujeres podemos compartir las herramientas de nuestra cultura para crear espacios de comunicación intercultural donde desarrollar acciones más justas y respetuosas con cualquier grupo cultural con quien se tenga contacto.

Nous vivons actuellement dans une culture où la domination commande sur tout. C'est une culture dont la valeur la plus ressortissante est celle de gagner, d'être toujours au-dessus des autres et à tout prix. Dans cette culture de la domination on fait la sourde oreille à tout ce qui est différent, en passant sous silence les valeurs de ces manières de penser, de vivre et même de sentir qui pourraient enrichir la coexistence et l'expression culturelle. L'un des groupes culturels les plus silencés est celui des femmes. Nous les femmes, nous avons une culture propre qui s'exprime à l'aide d'une voix propre, qui a été niée pendant longtemps par la société dominante. Néanmoins, il faut que cela change. Aujourd'hui les femmes nous pouvons partager les outils de notre culture pour créer des espaces de communication interculturelle où pouvoir développer des actions plus justes et plus respectueuses avec n'importe quel autre groupe culturel.

We are currently living in a culture where domination has become the most important factor. It is a culture that places importance on winning. This culture of domination attempts to hide difference, silencing the different forms of thinking, living and feeling that are essential for human being to live together. One of the groups that has felt this silence more than others is women: as women we have our own culture expressed through our own voice, but this voice has been continuously rejected by the dominant society. We should change this conception by proposing to participate in intercultural communication in which equality, justice, and respect exist between all cultural groups. A space where all voices can speak as well as listen to one another harmoniously.

Formes plurals d'habitar a Mèxic **NATALIA IX-CHEL VÁZQUEZ GONZÁLEZ**

L'objectiu del present escrit cau a mostrar quins són aquells traços que poden definir els diferents mecanismes a partir dels quals es poden observar alguns processos interculturals a Mèxic. Per a tal efecte, es presenten dos apartats; en el primer d'ells s'estableix la relació que existeix entre cultura, identitat, territori i interculturalitat, i com la dita relació permet llavors parlar d'una diversitat cultural que es viu a Mèxic, no sols en termes de cultures indígenes i mestisses, sinó potser també de cultures urbanes i rurals. El segon dels apartats mostra un

recorregut general d'aquells elements de la cosmovisió dels distints grups ètnics que habiten al territori mexicà i com aquesta construeix les diverses identitats.

El objetivo del presente escrito radica en mostrar cuáles son aquellos rasgos que pueden definir los diferentes mecanismos a partir de los cuales se pueden observar algunos procesos interculturales en México. Para tal efecto, se presentan dos apartados; en el primero de ellos se establece la relación que existe entre cultura, identidad, territorio e interculturalidad y cómo dicha relación permite, entonces hablar de una diversidad cultural que se vive en México, no sólo en términos de culturas indígenas y mestizas, sino acaso también de culturas urbanas y rurales. El segundo de los apartados muestra un recorrido general de aquellos elementos de la cosmovisión de los distintos grupos étnicos que habitan en el territorio mexicano y cómo ésta construye las diversas identidades.

L'objectif de cet article est de montrer les traits qui puissent définir les différents mécanismes à partir desquels observer quelques procédés interculturels au Mexique. Deux volets y sont présentés : dans le premier est établi le rapport entre culture, identité, territoire et interculturalité, et de quelle manière ce rapport permet de parler d'une diversité culturelle qui est vécue, au Mexique, non seulement en termes de cultures indigènes et métisses, mais peut-être aussi de cultures urbaines et rurales. Le second volet fait un parcours général sur les éléments de la cosmovision des différents groupes ethniques qui habitent au territoire mexicain et de quelle façon elle construit ces différentes identités.

The objective of this essay is to show how the characteristics that define the different mechanisms from which some intercultural processes in Mexico can be observed. In this sense, two sections will be presented: the first will establish the relationship that exists between culture, identity, territory and interculturality and how this relationship allows for a discussion of cultural diversity in Mexico, not only in terms of indigenous cultures and mestizas but also urban and rural cultures. The second section will demonstrate a general route of these elements presenting a global vision of the distinct ethnic groups that inhabit the Mexican territory and how this constructs the diverse identities.

